

ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ – АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ

Проблемне поле сучасної вітчизняної педагогіки визначається принциповими змінами, що відбулися в українському суспільстві. У новітніх дослідженнях гуманістичний підхід уважають провідним, оскільки він представляє людину як унікальну цілісну особистість, яка розвивається в процесі активної самореалізації свого творчого потенціалу в системі взаємодії з іншими людьми. Толерантність, є здатністю до такої взаємодії й має особливе значення як соціально-культурна потреба та ціннісна установка.

У сучасному світі формування толерантності в громадян стало однією з основних цілей освітньої політики. Для розв'язання проблем толерантності і формування толерантної свідомості затверджено низку законодавчих документів, у межах яких передбачено сприяння становленню громадянського суспільства, розвитку правової культури та соціокультурного діалогу в суспільстві. Зауважимо, що 1995 рік було оголошено на Землі роком толерантності. Організація Об'єднаних Націй прийняла спеціальну «Декларацію принципів толерантності», у якій толерантність визначено основним поняттям у людських взаєминах й одним із найважливіших шляхів реалізації принципів людського єднання на сучасному етапі розвитку цивілізації, а також умовного досягнення згоди на всіх рівнях: від міжнародного до рівня міжособистісних стосунків окремих людей.

Достатньо велика кількість програмних документів проголошують необхідність створення толерантного суспільства і в нашій країні. Так, Законом України «Про дошкільну освіту», Законом України «Про охорону дитинства», «Базовим компонентом дошкільної освіти», програмами розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку визначено, що забезпечення виживання, розвитку та захисту прав кожної дитини є обов'язком для держави та суспільства.

Проблема формування толерантності вихователя дітей дошкільного віку в процесі демократизації та гуманізації дошкільної освіти набуває особливої актуальності, оскільки організувати освітньо-виховний процес на якісно новому рівні неможливо без високого рівня професійної готовності тих, хто безпосередньо виконує соціальне замовлення суспільства.

Вихователь – носій і транслятор певного ідеалу культури в суспільстві – володіє особистими якостями, вияв яких у педагогічно доцільних діях важливий для успішного розв'язання професійних завдань. Особливе місце з-поміж них посідає педагогічна толерантність.

Загальнотеоретичні положення проблеми формування толерантності розглянуто в наукових працях Р. Абдулатіпова, Р. Валітової, З. Гасанова,

Р. Гільманова, М. Джунусова, Д. Зінов'єва, В. Комарова, В. Лекторського, І. Миротворської, В. Маралової, І. Павлова, Р. Подільського, І. Серової, В. Сітарова, В. Ташкової, Т. Таюрської та ін.

Деякі методологічні, теоретичні та технологічні передумови розроблення проблеми формування толерантності представлено в ідеях та підходах гуманістичної педагогіки і «педагогіки співпраці» (М. Монтессорі, А. Макаренко, В. Сухомлинський, Ш. Амонашвілі, І. Волков, В. Давидов, І. Іванов, В. Караковський, Д. Ельконінта ін.).

Різноманіття видів і рівнів толерантності змушує нас поставити питання про те, яку толерантність необхідно формувати в процесі підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку. Однак, спочатку необхідно більш чітко визначити, що ми розуміємо під рівнями толерантності, а що під її видами. На нашу думку, визначальними критеріями для виділення цих видів і рівнів повинні стати характеристики взаємодіючих суб'єктів. Для того, щоб визначити рівень толерантності, необхідно проаналізувати масштаб взаємодіючих суб'єктів. Так, на сьогодні ми можемо говорити про толерантність на рівні соціальної групи (групово толерантність), політичної партії чи руху (політична толерантність), національної спільноти (етнічна толерантність), на рівні окремо взятої особистості (індивідуально-особистісна толерантність).

Для знаходження способів досягнення мети формування толерантності, зокрема й педагогічної, важливо з'ясувати, які умови (навчання чи виховання) є для цього найбільш сприятливими.

Аналіз довідкової літератури дав змогу виявити, що «умову» необхідно розуміти як: «обставину, від якої що-небудь залежить; правила, установлені в якій-небудь галузі життєдіяльності; навколишнє середовище, у якому що-небудь відбувається» [3, с. 588].

Отже, сьогодні вищий навчальний педагогічний заклад, з одного боку, повинен проводити цілеспрямовану роботу з формування в майбутніх фахівців громадянськості, поваги до прав і свобод людини, любові до родини, Батьківщини, а з іншого – створювати сприятливі умови для спільного проживання людей різних національностей, світоглядів і культур у єдиному полікультурному просторі. Такі умови сприяють удосконаленню процесу виховання національної та релігійної терпимості, поваги до мов, традицій і культури інших народів.

Список використаних джерел:

1. Антипова Є. Полікультура і толерантність у системі освіти / Є. Антипова // Психолог. – 2003. – № 18/19. – С. 2–4.
2. Даль В. Толковый словарь живого великорусского языка : в 4-томах : репринтное воспроизведение издания 1903–1909 гг. / под ред. проф. И. А. Бодуэна де Куртенэ. – М. : Прогресс; Универс. – Т. 4. – 1994. – С. 755.
3. Никитаев В. Деятельностный подход к содержанию высшего

- образования / В. Никитаев // Высшее образование в России. – 1997. – № 1. – С. 34.
4. Тодоровцева Ю. В. Педагогіка толерантності: методичні рекомендації / Ю. В. Тодоровцева. – Одеса : Черкасов М. П., 2004. – 90 с.